

Manjinske Zajednice u Rezultatima Kosovskog Popisa 2011: Analize i Predlozi

REZIME I PREPORUKE

Kosovski Popis Stanovništva i Domaćinstava 2011. godine je bio važna, ali i osetljiva operacija. Iako obezbeđuje velike količine bitnih informacija, isključenje severnog Kosova ili delimični bojkot Srpske i Romske zajednice na jugu Kosova dovelo je u opasnost sveobuhvatnost popisa. Zbog ovog, kao i ostalih razloga, ovaj je popis doveo do postavljanja niza pitanja i nedoumica.

Posebno su predstavnici manjinskih zajednica izrazili nezadovoljstvo sa rezultatima popisa, prema kojem se procenjuje manja srazmera manjinskih zajednica od prethodno predviđenih (7% protiv 10-12%). Statistike o Manjinskim Zajednicama su bitne na Kosovu, između ostalog i zbog niza manjinskih prava i snabdevanja koje su povezane sa njima. Ove statistike mogu potencijalno uticati na alokaciju budžeta u procesima planiranja, ili stvoriti raspravu o zakonskim odredbama bitnih za predstavljanje zajednica u političkim institucijama, gradskih službi, kao i u ostalim sferama javnog života na Kosovu.

ECMI Kosovo je sproveo preliminarnu procenu o rezultatima popisa koji se tiču manjinskih zajednica, tako što su upoređeni sa prethodnim procenama urađenih od strane ECMI Kosovo kao i OEBS Misije na Kosovu u 2010. i 2011. godini, kao i sa rezultatima učestvovanja manjinskih zajednica na izborima. Iako se drugonavedeni izvori informacija ne mogu smatrati potpuno preciznim, nesaglasnosti sa rezultatima popisa postavljaju niz pitanja.

Prema ovoj proceni, ECMI Kosovo daje sledeće predloge:

- Uvek uključiti fusnotu/napomenu kada se koriste rezultati popisa stanovništva 2011. godine, koji će navesti da je teritorija Severnog Kosova bila isključena iz popisa i da je postojao delimični bojkot Srpske i Romske zajednice, kao što je to bio običaj sa popisom iz 1991. godine;
- Prestati se oslanjati samo na rezultate popisa u odnosu na Srpske i Romske zajednice u procesu donošenja odluka (uključujući i za Južno Kosovo), jer se takvi rezultati ne mogu smatrati reprezentativnim zbog isključenja Severnog Kosova, kao i delimičnog bojkota u Južnom Kosovu;
- Koristiti rezultate popisa u odnosu na nevećinske zajednice na Kosovu sa oprezom;
- Sprovesti dalju analizu o punovažnosti i preciznosti rezultata popisa u odnosu na sve nevećinske zajednice na Kosovu kako bi se izbegli nesigurnost i nezadovoljstvo između ovih zajednica, koje bi kao posledica moglo uticati na percepciju i stavove prema Kosovskim institucijama; i
- Uključiti Hrvate i Crnogorce kao posebne manjinske zajednice u sledećem popisu

Manjinske Zajednice u Rezultatima Kosovskog Popisa 2011: Analize i Predlozi

Uvod

U Aprilu 2011 godine, Agencija za Statistiku Kosova (ASK) je sproveda “prvi međunarodno priznati popis”¹ na Kosovu još od 1981.^{A1} godine. Zvanični rezultati popisa, nadgledani od strane Međunarodne Operacije za Nadzor (IMO), bili su objavljeni u Septembru 2012. godine. IMO je zaključio da je popis sproveden na “relativno uspešan način”, i rezultovao “brojevima na koje se može osloniti”², uz napomenu da rezultati ne uljučuju teritoriju Severnog Kosova. Zaista, iako ovaj popis daje bogatstvo ključnih informacija, njegovi su rezultati doveli do postavljanja velikog broja pitanja, koje se tiču njegove punovažnosti i preciznosti s` obzirom na manjinske zajednice.

Ove Kratke Političke Smernice žele pružiti jednu analizu rezultata popisa i njihovih implikacija sa manjinskim zajednicama. Nakon kratke sekcije za upoznavanje o popisu na Kosovu 2011, neke od mogućih implikacija s` obzirom na manjinske zajednice su razmatrane. Nakon ovog dela sledi kratak pregled rezultata popisa na etničku pripadnost stanovništva, procena ovih rezultata i faktora koji mogu objasniti odstupanja ovih rezultata od rezultata iz prethodnih popisa. Na kraju se daje niz preporuka i zaključaka. Ove Kratke Političke Smernice su zasnovane na analizi popisa iz 2011 godine, prethodnih 2010/2011 procena napravljenih u skladu sa ECMI Kosovo Etno-političkom mapom, Opštinskih Profila datih od strane OEBS Misije na Kosovu, kao i zapažanja od strane predstavnika manjinskih zajednica koje je ECMI Kosovo dobio neformalnom komunikacijom.

Pozadina: Popis Stanovništva i Domaćinstava na Kosovu 2011. godine

Popisi stanovništva predstavljaju osnovnu statističku alatku za prikupljanje podataka o širokom spektru osobina stanovništva jedne države, koji polaze od veličine teritorije date države, etničku/kulturnu pripadnost, strukturu domaćinstava i polnu strukturu, sve do informacija o oblastima kao što su obrazovanje i zaposlenost. Sto je najvažnije, rezultati ovih popisa mogu koristiti kreatori politike, istraživači, kao i ostali akteri, sve u cilju informisanog i strateškog planiranja i donošenja odluka³. U kosovskoj složenoj strukturi, gde je zadnji verodostojni popis izvršen još 1981. godine, i nakon kojeg su se desile velike demografske promene, popis je bio posebno važan i osetljiv zadatak.

Popis Stanovništva i Domaćinstava na Kosovu 2011. godine je bio sproveden između 01. i 19. aprila od strane gotovo 5,000 popisivača, raspoređenih od strane Agencije za Statistiku Kosova KAS.⁴ Kako bi se osiguralo poštovanje međunarodnih standarda, priprema, nabranje, i analiza rezultata popisa su bile nadgledane od strane Međunarodne Operacije za Nadzor (IMO), osnovane 2006. godine, koja se sastoji od predstavnika međunarodne statističke zajednice.^D Preliminarni rezultati su bili objavljeni juna 2012, dok su konačni rezultati objavljeni septembra 2012.⁵ godine. Treba naglasiti da ovi rezultati pokrivaju 34 od ukupnih 38 popisivačkih oblasti: u opštinama na Severu Kosova sa većinskim Srpskim stanovništvom

^A Popis sproveden 1991. godine je bio u velikom delu bojkotovan od strane Albanske Zajednice.

^B Procene su zasnovane na intervjuima sa opštinskim zvaničnicima, posebno sa zvaničnicima iz Opštinskih Kancelarija za Zajednice i Povratak (MOCR). Podaci su provereni i podudarani sa informacijama dobivenim od organizacija za civilno društvo (OCD-i) i onim dobivenim iz OEBS-a.

^C Procene su uglavnom zasnovane na informacijama dobivenim od MOCR-a, opštinskih centara za informacije, opštinskih veb stranica i td.

^D Oni uključuju Evropsku Komisiju (EC), Savet Evrope (CoE), Ekonomsku Komisiju Ujedinjenih Nacija za Evropu (UNECE), kao i Statističke Uprave Ujedinjenih Nacija (UNSD). Pogledaj endnotu b. 2.

(Zubin Potok, Zvečan/Zveçan, Leposavić/Leposaviq) i Severnoj Mitrovici, bilo je protivljenja i nesaradnje od strane lokalnih vođa i stanovništva, sto je onemogućilo nastavljanje popisa.⁶

Značaj Popisa za Manjinske Zajednice: Cifre, Zakonodavstvo, i Politika

Na Kosovu, informacije popisa sprovedenog 2011. godine, u vezi sa “etničkim/kulturnim poreklom”, bila je posebno osetljiva tema, i predstavnici manjinskih zajednica su predstavnicima ECMI Kosovo^E izrazili nezadovoljstvo sa rezultatima popisa. Popisom se ustanovio znatno manji broj pripadnika manjinskih zajednica na Kosovu (7%), upoređujući sa 10-12% iz prethodnih procena (uključujući severno Kosovo), situacija koja bi mogla imati uticaja na alokaciju budžeta u procesima planiranja, ili bi mogla stvoriti raspravu o zakonskim odredbama s` obzirom na predstavljanje u političkim institucijama (tj. Rezervisana Mesta), državnu službu, i više obrazovanje. Zbog toga je važno napomenuti moguće implikacije koje dolaze od statistika o manjinskim zajednicama na Kosovu.

Statistički podaci o manjinskim zajednicama na Kosovu su od posebnog značaja zbog toga što je niz prava zajednica i zakonskih odredbi povezano sa njima. Na primer, prema Ustavu Republike Kosovo (Član 62), kao i prema Zakonu o Lokalnoj Samoupravi (Član 54), u opštinama u kojima najmanje 10% stanovnika pripada nevećinskoj zajednici, pozicija Zamenika Predsedavajućeg Skupštine Opštine za Zajednice mora biti rezervisana za predstavnika te zajednice. Slično tome, ako je taj uslov ispunjen, onda mora postojati pozicija Zamenika Gradonačelnika za Zajednice (Član 61 u Zakonu o Lokalnoj Samoupravi).

U pojedinim opštinama, značajne promene u ciframa i rezultatima mogu imati za posledicu da nevećinsko stanovništvo ne dostigne neophodnih 10%, makar samo prema rezultatima popisa. Na primer, prema procenama urađenih od strane ECMI Kosovo i OEBS Misije na Kosovu, u opštini Obilić, nealbanske zajednice su sačinjavale od 11% do 18% ukupnog stanovništva opštine. Prema podacima iz popisa, na drugoj strani, oni sačinjavaju 7-8%, sto je ispod legalne granice da bi se postavio Predsedavajući Skupštine Opštine za Zajednice, kao Zamenik Gradonačelnika za Zajednice.

Zakon o Civilnoj Službi Republike Kosova takođe sadrži slične zakonske odredbe: prema članu 11(3), minimum od 10% pozicija u državnoj službi u institucijama centralnog nivoa trebalo bi biti rezervisano za nevećinsku zajednicu. Na opštinskom nivou broj rezervisanih pozicija mora biti određen “u saglasnosti sa procentom zastupljenosti zajednica u datoj opštini.” Kao rezultat toga, promene u podacima o manjinskim zajednicama može imati posledicu na ovu oblast. Na primer, prema prethodnim procenama, Turska zajednica u opštini Lipjan/Lipljan predstavljala je 6-7% ukupnog stanovništva, dok je, prema podacima dobivenim iz popisa taj broj smanjen na 2%.

Daljnje zakonske odredbe vezane za manjinske zajednice su sadržane u Zakonu o Upotrebi Jezika: između ostalog, jezici različiti od zvaničnih jezika (tj. Albanski ili Srpski) trebaju imati status zvaničnog jezika i biti u ravnopravnoj upotrebi sa zvaničnim jezicima u opštinama gde 5% ukupnog stanovništva opštine koristi taj jezik kao maternji jezik (Član 2).^{F2} Na kraju, bitno je pomenuti da takođe postoje rezervisana mesta za pripadnike manjina na Kosovskim Univerzitetima.

^E ECMI Kosovo je neprestano u kontaktu sa predstavnicima manjina. Nadalje, problem sa popisom iz 2011. godine je identifikovan i diskutovan u različitim prilikama u nizu rasprava koje je organizovao ECMI Kosovo u oktobru i novembru 2011. godine.

^F Treba se navesti da Prizren ima poseban status; Turski jezik ima status zvaničnog jezika bez obzira na rezultate cenzusa. Pogledaj *Zakon o Upotrebi Jezika*. Nadalje, jezik, koji se razlikuje od Albanskog i Srpskog jezika, mora imati ‘status jezika u zvaničnoj upotrebi’ na mestima gde 1) zajednica koja koristi navedeni jezik sačinjava iznad 3% ukupnog stanovništva opštine, ili 2) taj jezik se tradicionalno upotrebljava u toj opštini (pogledaj Član 2 *Zakona o Upotrebi Jezika*).

Rezultati Popisa o Etničkom ili Kulturnom Poreklu Stanovništva

Kao osnovu za sledeće analize, ova tabela pokazuje pregled rezultata popisa Kosovskog Stanovništva prema etničkom/kulturnom poreklu, kojima su procenti dodati:

Zvanični Rezultati Popisa Prema Etničkom ili Kulturnom Poreklu ^{G73}									
	Albanci	Srbi	Bošnjaci	Turci	Romi	Aškalije	Egipćani	Goranci	Ostali
Brojke	1,616,869	25,532	27,533	18,738	8,824	15,436	11,524	10,265	2,352
%	92.9%	1.5%	1.6%	1.1%	0.5%	0.9%	0.7%	0.6%	0.1%
%	92.9%	7%							
Ukupno Stanovništvo	1,739,825								

Kako se i može videti, prema podacima dobivenih iz popisa, ukupno stanovništvo Kosova iznosi 1,739,825. Najveća etnička skupina su Albanci, čiji je broj 1,616,869 ukupnog stanovništva. Druga i treća etnička skupina prema brojnosti su Bošnjaci, sa 27,533 stanovnika (1.6%), i Srbi (1.5%), sa 25,532 stanovnika. Nakon njih su Turci (18,738 ili 1.1%), Aškalije (15,436 ili 0.9%) i Egipćani (11,524 or 0.7%). Na kraju, Romi i Goranci sa 8,824 i 10,265 stanovnika, iznose 0.5% i 0.6% ukupnog stanovništva. Ostalih 0.1% se predstavljaju kao pripadnici drugih skupina. Stoga, nealbanci čine 7% ukupnog stanovništva Kosova. Kao što će biti navedeno, informacije iz popisa vezane za Srbe i Rome se značajno razlikuju od prethodnih procena,^H dok su protivrečnosti vezane za ostale nevećinske zajednice uglavnom manje, a retko iste kao za Srbe i za Rome.

Cifre o Manjinama: Analiza i Implikacije

ECMI Kosovo je izvršio procenu i uporedio rezultate iz prethodnih procena na kojima su radili ECMI Kosovo i OEBS Misija na Kosovu, kao i informacije o učešću na izborima. Iako se ovi izvori informacije nemogu smatrati potpuno tačnim i preciznim, određeni trendovi se mogu identifikovati. Ovaj odeljak predstavlja nalaze ove procene, podvlačujući potencijalne činioce koji objašnjavaju ovaj trend, kao i implikacije u praksi o punovažnosti rezultata popisa za manjinske zajednice.

Srpska Zajednica- Isključenje većinsko-srpsko naseljenog severnog Kosova iz popisa je bio najveći problem ovog popisa. To znači je da je otprilike polovina Srpskog stanovništva Kosova- procenjena na 140,000 stanovnika- nije uopšte bila predstavljena u konačnim rezultatima popisa, koji je procenio da je broj Srba na Kosovu 25,532. Ova stavka je takođe uticala na cifre o drugim manjinskim zajednicama koje žive u toj oblasti, uključujući Bošnjake i Rome.

Srbi u južnom Kosovu su takođe bojkotovali popis; s toga je njihova zastupljenost značajno umanjena u konačnim rezultatima popisa. Ova umanjena zastupljenost se lako dokazuje kada se informacije dobivene iz popisa uporede sa rezultatima glasanja na izborima. Na primer, prema podacima dobivenim iz popisa, 3,148 Srba živi u opštini Štrpce/Shtërpce. Međutim, na opštim izborima 2012. godine, 3,396 ljudi je glasalo za srpsku političku partiju SLS; što bi značilo da je broj glasača veći nego čitava srpska zajednica u ovoj opštini.

U nekim opštinama, uključujući Štrpce/Shtërpce, Klokot/Klllokot i Novo Brdo/Novobërdë (od kojih su dve zadnje uspostavljene/povećane kao rezultat procesa decentralizacije), podaci iz popisa čak pretstavljaju

^G Treba napomenuti da 0.1% stanovništva nije htelo dati odgovore, dok je 0.1% stanovništva bilo nedostupno

^H Kao što je navedeno u Uvodu, sve procene na koje se čitavo pismo oslanja su one koje su obeležene na Etno-Političkoj Mapi ECMI Kosovo, kao i Opštinskih Profila OEBS Misije na Kosovu.

promenu etničke ravnoteže od Srpske većine u Albansku većinu: U Klokotu/Klllokot, na primer, prema popisu živi 1,362 Albanaca i 1,177 Srba, dok su prethodne procene ocenile broj Srba između 3,350 i 3,710 (sa druge strane, prethodne procene Albanskog stanovništva se uglavnom poklapaju sa rezultatima popisa).

Preporuke:

Premda je severno Kosovo isključeno iz popisa i premda je bilo bojkota u južnom Kosovu, nedvosmisleno se može zaključiti da podaci iz popisa koji se tiču Srpske zajednice nisu reprezentativni, uključujući i podatke o južnim opštinama. Prema tome, podaci dobiveni iz popisa se ne bi trebali koristiti za planiranje i donošenje odluka vezanih za politiku koja se tiče Srpskog stanovništva. S` obzirom na popis iz 2011. godine, preporučuje se korišćenje fusnota koje ukazuju na to da je severno Kosovo bilo isključeno iz popisa i da je popis bio delimično bojkotovao, kao u standardnoj praksi u popisu iz 1991. godine.

Romska Zajednica: Situacija Romske zajednice je slična sa onom iz Srpske zajednice; njihov broj je u velikom delu potcenjen u rezultatima popisa: I dok je prema prethodnim procenama na Kosovu bilo od 21,300 do 27,000 Roma, prema zadnjem popisu, broj Roma a Kosovu je 8,824. Jedan primer na opštinskom nivou ilustruje ovu situaciju: prema podacima dobivenim iz popisa, u opštini Gračanica/Gračanicë živi 745 Roma, dok se prema prethodnim procenama njihov broj kretao između 1,900 i 2,000 stanovnika.

Ova se situacija može objasniti kroz različite činioce, kako činjenicom da je severno Kosovo bilo isključeno iz popisa, kao i, mnogo bitnije, činjenicom da pripadnici Romske zajednice uglavnom žive u područjima naseljena većinskim Srpskim stanovništvom, kao na primer Gračanica/Gračanicë, pa je deo Roma stoga i bojkotovao popis. Takođe trebamo napomenuti da podaci o Romima, Egipćanima i Aškalijama često nisu odvojeno prezentovani; takođe, ni zajednički podaci dobiveni iz popisa ovih tri zajednice (35,784), je od 20-30% manje nego u prethodnim procenama.

Migracijski trend je takođe još jedan od uzroka neslaganja podataka između popisa 2011. godine i prethodnih procena: od 10,000-12,000 stanovnika, uključujući i pripadnike Romske zajednice, emigrira svake godine (uopšte gledano, na svakog povratnika u Kosovo dolaze dva stanovnika koji emigriraju iz Kosova).⁸

Preporuke:

Kao i u slučaju sa Srpskom zajednicom, zahvaljujući velikim neslaganjima između podataka dobivenim iz popisa i prethodnim procenama, deluje da se podaci iz popisa ne mogu smatrati potpuno verodostojnim u slučajevima vezanim za Romsku zajednicu na Kosovu, uključujući i južno Kosovo. U procesu donošenja odluka i kreiranja politike, takođe se preporučuje korišćenje ostalih podataka. Potrebno je još analiza.

Pripadnici Ostalih Zajednica – Sveukupno, rezultati popisa vezanih za ostale nevećinske zajednice više odgovaraju sa prethodnim procenama. Obazirući se na **Bošnjačko** stanovništvo, neslaganja su ipak prilično bitna: Ukupna cifra popisa (27,533) je približno 18% manja nego prethodne procene koje je obavio OEBS (33,524). Isključenje severnog Kosova iz popisa takođe doprinosi ovom neslaganju, ali su cifre takođe manje i za neke delove južnog Kosova. Na primer, prema podacima dobivenim iz popisa, u Prizrenu živi 16,900 Bošnjaka i 1,142 u Istog/Istoku, dok su prethodne procene dale cifre od 22,000 i 1,650, po navedenom redu. Cifre su nesto više i u drugim opštinama, kao sto su Gjakovë/Đakovica i Ferizaj/Uroševac. Na drugoj strani, cifre dobivene iz popisa za **Goransko** stanovništvo (10,265) su veće od prethodnih procena (8,953). Promene u ciframa za Bošnjake i Gorance mogle bi biti povezane: iako oni

pripadaju posebnim etničkim grupama, svaka od njih sa posebnim kulturnim identitetom i govoreći različitim slovenskim dijalektima, cifre koje obuhvataju Bošnjake i Gorance su često spajane ili pomešane.¹

Ukupni rezultat popisa dao je broj (18,738) koji je nešto manji od prethodnih procena. Da bi naveli primer, broj **Turaka** u Lipjan/Lipljanu se smanjio sa 400-500 na 128. Međutim, u opštim izborima 2010.godine, Turske političke partije KDTP i KTB su zajedno dobile 207 glasa. Iako pripadnici drugih zajednica ponekad glasaju za Turske političke partije, kao i ostali problemi koji se trebaju uzeti u obzir,¹⁴ ova cifra napominje da rezultati popisa za ovu opštinu nisu verodostojni, te da je stoga dodatna analiza potrebna.

S` obzirom na zajednicu **Aškalija**, podaci dobiveni iz popisa (15,436) su uglavnom slični sa procenama koje je dao ECMI Kosovo kao i OEBS Misija na Kosovu. U podacima vezanim za **Egipćane** postoji veliki broj nesuglasica iz različitih izvora (rezultati popisa, ECMI i OEBS podaci); s` toga je veoma teško doneti bilo kakav zaključak. Kako je bilo napomenuto i ranije, ova neslaganja mogu biti rezultat toga da se podaci o pripadnicima Roma, Aškalija i Egipćana često puta ne mogu razdvojiti i posebno klasifikovati.

Na kraju, treba napomenuti da se **Hrvatska** i **Crnogorska** Zajednica nisu klasifikovale kao posebne zajednice u popisu 2011.godine; njima je tokom popisa bila pružena mogućnost da se klasifikuju kao "ostali" na pitanje o etničko/kulturno poreklu. S` toga nedostaje osnova za poređenje i analizu. Nakon operacije popisa, u Decembru 2011.godine, Zakon o Zaštiti i Promovisanju Prava Zajednica i Njihovih Pripadnika na Kosovu bio je dopunjen kako bi uključio Hrvatsku i Crnogorsku Zajednicu.

Preporuke:

ECMI Kosovo preporučuje uključivanje Hrvata i Crnogoraca kao posebne etničke grupe u sledećem popisu. S`obzirom na preostale manjinske zajednice, može se zaključiti da, uzimajući u obzir neslaganja podataka sa prethodnim procenama i informacijama o učestvovanjima na izborima, postoji niz pitanja na koje se treba odgovoriti. Daljnje analize o verodostojnosti i preciznosti podataka popisa vezanih za ove zajednice, kao i o činocima koji mogu objasniti neslaganja između rezultata popisa, je neophodno. Zbog toga je neophodno pažljivo korišćenje podataka dobivenim iz popisa, koji se tiču manjinskih zajednica. Podaci dobiveni iz popisa su izazvali veliki broj kritika među pripadnicima manjinskih zajednica na Kosovu, koji ove podatke smatraju nedovoljno verodostojnim.

Ostali Bitni Činioci

Kao dodatak stvarima koje su bile opisane u prethodnim poglavljima, nekoliko daljih faktora mogu objasniti neslaganja između podataka o stanovništvu dobivenim iz popisa, i prethodnih izvora. Najznačajnije od svih, hiljade ljudi sa Kosova trajno živi u inostranstvu, ali imaju posede na Kosovu i određeni broj meseci provode na Kosovu svake godine. Popis je bio usmeren na domaće stanovništvo, te s toga nije bilo planirano uključivanje u glavne podatke Kosovara koji privremeno žive u inostranstvu; Međutim, neki od tih pojedinaca je mogao biti umešan u prethodnim procenama, s`toga povećavajući cifre.

Pripadnici Romske Zajednice su takođe neformalno obavestili ECMI Kosovo da popisivači koji su posećivali njihove domove nisu jasno postavljali sva pitanja iz upitnika, uključujući i pitanje o etničkom poreklu. Nadalje, uprkos učinjenim naporima, ECMI Kosovo je obavešten o nezvaničnim žalbama da popisivači

¹ Obe ove grupe su pripadnici Islamske Vere i pričaju Slovenskim dijalektima/jezicima, Bošnjački i Goranski. Međutim, dok je Bosanski jezik bio posebna opcija pod naslovom "maternji jezik" u upitnicima popisa, Goranski jezik je izostavljen. U opštini Dragash/Dragaš, gde živi najveći broj Goranskog stanovništva, 6,978 ispitanika je navelo "drugi" kao njihov maternji jezik.

¹⁴ Na primer, ponavljajuća pojava o nepravilnostima tokom izbora.

nekad nisu pričali jezikom koji se koristi u zajednici kojoj su bili dodeljeni da intervjuišu, kao i to da su upitnici bili samo na albanskom jeziku, kao što je bio slučaj sa Plementin/Plementinom. Iako se ove stvari nisu radile sa zlom namerom, najverovatnije je nedostatak vremena ili nedostatak dovoljno osposobljenog osoblja mogao imati uticaj na podatke iz popisa sprovedenom nad manjinskim zajednicama.⁹

U cilju podizanja svesti o popisu, jednomesečna kampanja je sprovedena, i posebni naponi u cilju doseganja do manjinskih zajednica su uloženi, uključujući tu napore ECMI Kosovo i lokalnih nevladinih organizacija. Međutim, kritike od strane civilnog društva i manjinskih zajednica su upućene, a koje su osuđivale kampanju i pokrivenost medijima i proglasili ih nedovoljnim. Zbog nedovoljnog shvatanja svrhe ovog popisa, pojedinci su mogli zadržati određene informacije.

Zaključne Primedbe

Popis stanovništva na Kosovu 2011. godine pruža obilje informacija koje kreatori politike i ostali bitni akteri mogu koristiti za bolje planiranje i donošenje odluka. Međunarodni kontrolori su pohvalili "relativan" uspeh i pouzdanost podataka ovog popisa; međutim, isključenje severnog Kosova i delimični bojkot u južnom Kosovu su doveli u opasnost sveobuhvatnost njegovih rezultata. Uistinu, zbog ovih i daljih razloga, rezultati popisa su doveli do postavljanja niza pitanja i zabrinutosti, pogotovo u odnosu na podatke o manjinskim zajednicama.

Statistički podaci o manjinskim zajednicama na Kosovu su od posebnog značaja, ne manje nego zbog razloga što niz prava i rezervisanja zajednica je direktno u vezi sa statističkim podacima. Prema proceni podataka o manjinskim zajednicama može se jednoglasno zaključiti da rezultati iz popisa koji se odnose na Srpsku i Romsku zajednicu, uključujući i južno Kosovo, nisu reprezentativni izbog toga se ne smeju uzimati kao osnova u procesu planiranja i kreiranja politike. Umesto toga, podaci iz drugih izvora se trebaju koristiti kada se radi o ovim zajednicama. Nadalje, kada se radi o citiranju materijala korišćenih prilikom popisa, ECMI Kosovo preporučuje obavezno uključivanje fusnota koje naglasavaju da je tokom popisa bilo delimičnog bojkota, kao što je i standardna praksa sa popisom iz 1991. godine.

U odnosu na druge nevećinske zajednice na Kosovu, ECMI Kosovo veruje da dalja analiza o verodostojnosti i preciznosti rezultata popisa treba biti izvršena. Iz razloga što postoje značajna neslaganja između popisa i prethodnih procena i informacija o učešću na izborima, ECMI Kosovo s toga preporučuje korišćenje podataka iz popisa sa oprezom.

Ovaj problem svakako zaslužuje pažnju – zbog značajnih i mogućih implikacija rezultata popisa, i kritika koje je dobio od strane pripadnika manjinskih zajednica, ECMI Kosovo preporučuje vršenje daljnjih analiza. Iz razloga što se idući popis stanovništva neće vršiti u doglednoj budućnosti, ove preporuke su od vitalnog značaja kako bi se izbegli nesigurnost i nezadovoljstvo, koji na kraju mogu uticati na poimanje i stavove prema institucijama na Kosovu.¹

¹ Pogledaj Evropsku Službu za Spoljašnju Akciju (EEAS), *Podaci iz popisa spremni za upotrebu*, http://eeas.europa.eu/delegations/kosovo/press_corner/all_news/news/2012/21082012_01_en.htm (21/09/2012). (Samo na engleskom jeziku).

² Pogledaj EEAS, op. cit, i EAS, *Krajnja procena Međunarodne Operacije za Nadgledanje za Kosovski Popis Stanovništva i Domaćinstava 2011. godine*, http://eeas.europa.eu/delegations/kosovo/press_corner/all_news/news/2012/21092012_02_en.htm (21/09/2012). (Samo na engleskom jeziku)

³ Supra br. 2.

⁴ Supra br. 2.

⁵ Supra br. 2; Evropska Komisija (EC), *Izveštaj o Napretku* (Oktobar, 2011).

⁶ Ibid.

⁷ Pogledaj KAS, *Kosovski Popis Stanovništva i Domaćinstava 2011, Konačni Rezultati, Glavni Podaci*, str. 143 (Septembar, 2012)

⁸ Pogledaj KAS, *Kosovski Popis Stanovništva i Domaćinstava 2011, Konačni Rezultati, Ljudi u Pokretu: Analiza međunarodnih, nacionalnih, i lokalnih pokretljivosti Kosovskog Stanovništva*, str. 16-17 (Septembar, 2012).

⁹ Supra br. 2; EC, op. cit.